

**MUNI
FAKULTA
SOCIÁLNÍCH
STUDIÍ**

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií
Fakulta sociálních studií
MASARYKOVA UNIVERZITA
Brno, Joštova 10, 602 00, Česká republika
telefon: 00 420 - 549 495 224, fax: 00 420 - 549 491 920

KOMPLETNÍ PRŮVODCE KURZEM

MVZ104/MVZB1004

ČESKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA

podzim 2020, prezenční studium, bakalářský stupeň

Michal Kořan

Mgr. Martin Jirušek, Ph.D.

Tomáš Vlček

Johan Bartoš, Denis Janšta, Petr Svatoň

Poznámka: Tento sylabus je určen výhradně pro studenty prezenčního studia oboru mezinárodní vztahy FSS MU v akademickém roce 2020/2021 předmětu Česká zahraniční politika. Jakékoli rozšiřování, kopírování, případně využití tohoto materiálu (nebo jeho části) pro jiné předměty je s ohledem na autorská práva zakázáno.

Výuka: Online přednášky a online semináře (úterý: 16.00-17:40)
platforma MS TEAMS (bude upřesněno prostřednictvím emailu)

Počet kreditů: 10 (MVZ104) 8 (MVZb1004)

Ukončení: zkouška

Autor sylabu, přednášející: PhDr. Michal Kořan, Ph.D.

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

E-mail: koran@fss.muni.cz

Konzultační hodiny (platné pouze v průběhu podzimního semestru 2020):

Úterý 15:00 – 16:00 (konzultace probíhají online, po předchozí emailové domluvě)

Přednášející:

Mgr. Martin Jirušek, Ph.D.

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

e-mail: jirusek.martin@mail.muni.cz

Konzultační hodiny (platné pouze v průběhu podzimního semestru 2020):

Osobně (kancelář 4.50): úterý 14:00 - 15:00

Online přes MS Team: středa 14:00 - 15:00, čtvrtek 10:00 - 11:00

doc. PhDr. Tomáš Vlček, Ph.D.

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

E-mail: tomas.vlcek@mail.muni.cz

Konzultační hodiny (platné pouze v průběhu podzimního semestru 2020):

pondělí 8:30 – 9:30 (kancelář 4.48), pondělí 9:30 – 10 :00 (MS Teams)

Cvičící:

Mgr. Johan Bartoš

Mgr. Denis Janšta

Mgr. Petr Svatoň

Anotace předmětu

Předmět *Česká zahraniční politika* se zaměřuje na základní trendy vývoje zahraniční politiky České republiky od roku 1989 do současnosti. Cílem předmětu je však především motivovat studenty a studentky k zájmu o jednu z významných složek českého veřejného a politického života. Po absolvování kurzu se bude student orientovat v hlavních vývojových fázích české zahraniční politiky, bude obeznámen s hlavními aktéry české zahraniční politiky a s hlavními výzvami, jímž Česká republika čelí v současném světě. Kurz se zaměří na to, aby student chápal českou zahraniční politiku v souvislostech a v kontextu jak vývoje vnitropolitického, tak i evropského a světového. Podrobně budou rozebrány bilaterální vztahy se sousedními zeměmi v kontextu regionu střední Evropy. Dále bilaterální vztahy s USA a Ruskem a zapojení ČR do multilaterální spolupráce v rámci NATO a EU. Kurz rovněž studenty seznámí se základními směry v hospodářské a kulturní diplomacii, rozvojové spolupráce, politiky ochrany lidských práv a zapojení do dalších multilaterálních organizací.

Předmět posluchačům poskytne dostatečně rozsáhlou datovou bázi ke studiu tvorby zahraniční politiky ČR a zároveň umožní kriticky a samostatně uvažovat o klíčových výzvách, rozhodnutích a směřování české zahraniční politiky.

Výuka bude probíhat ONLINE kombinací přednášek a seminářů (viz harmonogram níže)

Podmínky pro absolvování předmětu

Výsledné hodnocení bude stanoveno na základě souhrnného bodového hodnocení, které bude průběžné po dobu konání předmětu.

Hodnocení se bude skládat ze součtu bodů z těchto náležitostí předmětu:

Průběžné on-line testy (celkem 6 testů, viz harmonogram semestru, max 36 bodů)

Seminární aktivita (max 25 bodů)

Skupinová semestrální práce (max 40 bodů)

Závěrečný zkuškový esej (max 40 bodů)

Minimální počet bodů pro absolvování předmětu je 93 bodů ze 141 možných. Úspěšné absolvování předmětu je možné pouze pokud student/ka získá alespoň 26 bodů ze

závěrečného zkuškového eseje a 26 bodů ze skupinové semestrální práce.

Pro připuštění ke zkuškovému eseji je nutné:

- a) Zúčastnit se nejméně čtyř z pěti online seminářů
- b) Získat alespoň 24 bodů z průběžných testů
- c) Získat alespoň 17 bodů ze skupinových seminárních aktivit
- d) Získat kladné hodnocení skupinové seminární práce v polovině semestru (více viz níže)

Hodnotící stupnice:

A – Výborně: 141 – 132

B – Velmi dobře: 131 – 122

C – Dobře: 121 – 112

D – Uspokojivě: 111 - 102

E – Vyhovující: 101 - 93

F – Nevyhovující: méně než 93

Struktura studijních úkolů a jejich hodnocení:

1) **Průběžné online znalostní testy**

Test se bude vždy konat pondělí v týdnu, ve kterém se koná seminář, online test bude navazovat na téma přednášky, která proběhla týden před konáním testu (viz harmonogram níže). Testové otázky budou zaměřeny na pochopení povinné literatury a odpřednášené látky z předchozí přednášky. Test se vždy bude skládat ze 6 uzavřených otázek s jednou správnou odpovědí u každé otázky. Test bude prováděn on-line formou, čas na vypracování testu: 3 minuty.

Přístup k testům bude otevřen v pondělí mezi 20:00 – 20:15.

2) **Skupinová semestrální práce**

Studentky a studenti se na počátku semestru (**v průběhu středy 7. 10. 2020**) rozdělí do seminárních skupin (**sledujte první online přednášku a zvláštní informační email k tomuto tématu**). Maximální počet osob v každé seminární skupině je 10, seminární skupiny budou přiděleny k jednotlivým cvičícím. V těchto skupinách bude zpracováván návrh nové vládní *Koncepce zahraniční politiky České republiky* pro léta 2020 – 2035.

Tato nová koncepce musí vzít v úvahu proměnu současného světa a jeho digitalizaci, situaci s COVID19 i posuny k re-nacionalizace světové politiky. Koncepci je doporučeno průběžně konzultovat s vedoucími seminářů.

Koncepce bude zpracovávána po částech, tak jak budou přednášena jednotlivá témata předmětu (viz harmonogram níže).

Každá skupina nahraje patřičnou dílčí část koncepce do designované odevzdávací schránky vždy nejpozději v pátek do 24:00 hodin před konáním následujícího semináře. Prezentace bude mít 5 normostran a bude obsahovat:

- 1) Kontext – naraci – pro danou část koncepce
- 2) Verbalizaci sporných bodů koncepce při její tvorbě, verbalizaci alternativních pohledů na danou část koncepce
- 3) Uvedení zdrojů, inspirací, dat, sekundární literatury pro zpracování dané části
- 4) Vlastní text koncepce

Na daném semináři pak tato část obdrží skupinovou reflexi od jedné z ostatních seminárních skupin (rozdělení reflexí a skupin bude upřesněno v komunikaci s cvičícími). Po semináři konaném 24. 11. 2020 dále obdrží seminární skupiny od cvičících a přednášejících průběžné hodnocení stavu připravované koncepce. Toto hodnocení bude binární – kladné/záporné, přičemž obdržení kladného hodnocení je jednou z podmínek připuštění k závěrečnému individuálnímu zkouškovému eseji. POZOR, ne všechny části koncepce budou součástí seminárních prezentací.

Semestrální práce (koncepce) musí splňovat základní parametry:

- a) Obsahovat všechny povinné části (viz níže)
- b) Každá část musí mít 3 normostrany
- c) Práce na koncepci musí zahrnovat všechny členy seminární skupiny

Hodnocení semestrální práce (koncepce)

- a) Bohatost kontextuálních informací a analýzy stavu současné globální politiky a místa ČR v ní (zejména v preambuli a v jednotlivých prezentacích pro semináře) (30 % hodnocení)
- b) Kreativita, originalita a inovativnost (30 % hodnocení)
- c) Realističnost a praktičnost návrhu provádění koncepce (20 % hodnocení)
- d) Gramatika, styl, grafická úprava, čtivost a atraktivita dokumentu (10 % hodnocení)
- e) Vyváženost mezi jednotlivými částmi (10 % hodnocení)

Preambule (globální politický kontext, klíčové zájmy, cíle, hodnotové zakotvení)

Evropská unie

Bezpečnost a obrana

Multilaterální dimenze

Střední Evropa

Vztahy s velmocemi

Regionální bilaterální vztahy (africké, asijské, blízkovýchodní, latinskoamerické země)

Hodnotová, lidskoprávní a kulturní dimenze

Hospodářská a energetická rovina zahraniční politiky

Institucionální nastavení a vztahy mezi aktéry

Nástroje provádění – kroky k realizaci koncepce

3) Seminární aktivity

Ve stejném složení, v jakém budou seminární skupiny vytvářet semestrální skupinovou práci (koncepci), budou pravidelně poskytovat svou reflexi na každém semináři vždy na jednu dílčí část koncepce jedné z dalších skupin (pořadí skupin pro vzájemnou reflexi bude určeno počátkem semestru cvičícími). Za každou

reflexi je možné obdržet 5 bodů. Reflexe bude poskytnuta předem, do ISu bude nahrána nejpozději v pondělí do 24:00 před konáním semináře. Formát reflexe nahrané v ISu může být ve formě ppt prezentace, videa, psaného textu či zvukové stopy. Vlastní reflexe bude poskytnuta prostřednictvím videokonference na platformě MS Teams (technické detaily budou poskytnuty vedoucím semináře).

Reflexe bude prováděna jako simulace opoziční reakce na vládní koncepci, a to z pozice klíčových stínových ministerstev a úřadů: Úřad vlády (úsek pro Evropské záležitosti), ministerstvo zahraničních věcí, ministerstvo průmyslu a obchodu, ministerstvo obrany, ministerstvo vnitra.

U reflexí bude hodnoceno:

- a) Důslednost seznámení s koncepcí
- b) Vyváženost zapojení všech členů
- c) Kreativita, originalita a praktičnost a užitečnost reflexe
- d) Dodržení časového limitu pro prezentaci (18 - 20 minut)

4) Zkouškový esej

Zkouškový esej bude psán individuálně, on-line (místo psaní testu není nikterak omezeno). Student/ka obdrží při zadání tři témata, z nichž si vybere dvě a tato dvě témata zpracuje. Na zpracování obou témat bude mít 60 minut, každé téma musí mít rozsah 2 – 4 normostrany. Při zpracování esejí je doporučeno pracovat s externími zdroji (nikoli přednostně či dokonce pouze) s povinnou literaturou či přednáškami. (Ilustrační téma: Zamyslete se nad hlavními dilematy současné české politiky v rámci Evropské unie)

U esejí bude hodnoceno:

- a) Bohatost zdrojů, dat a informací (20 % hodnocení)
- b) Originalita, kreativita a inovativnost (25 % hodnocení)
- c) Logika argumentace, jasnost a validita argumentů (25 % hodnocení)
- d) Logika struktury, zpracování úvodu a závěru eseje (15 % hodnocení)
- e) Gramatika, styl, čtivost, formální náležitosti (citace) (15 % hodnocení)

6.10.

Seznámení s průběhem semestru a s podmínkami absolvování předmětu

Přednáška:

Politický kontext aktéři české zahraniční politiky

Povinná literatura

- Kořan, Michal (2017): Politický kontext české zahraniční politiky, in Kořan, M. a kol. Aktéři a tvorba české zahraniční politiky. Brno: MPÚ
- Kolář, Petr (2017): Ústavní a legislativní rámec tvorby české zahraniční politiky, in Kořan, M. a kol. Aktéři a tvorba české zahraniční politiky. Brno: MPÚ
- Politický kontext tvorby české zahraniční politiky, in Kořan a kol. Česká zahraniční politika v roce 2016: Analýza ÚMV <https://www.iir.cz/static/publikace-ceske-zahranicni-politiky-analyzy-umv>
- Kapitola: Marné hledání strategického rozměru: česká zahraniční politika v roce 2015, in Kolektiv autorů: Agenda pro českou zahraniční politiku 2016, Praha, Asociace pro mezinárodní otázky, s. 18-22. (Online: <http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/04/AMO-Agendapro-%C4%8Deskou-zahrani%C4%8Dn%C3%AD-politiku-2016.pdf>)
- Kapitola: Vrávorání české zahraniční politiky (Kolektiv autorů), Agenda pro českou zahraniční politiku 2018, (online: https://www.amo.cz/wpcontent/uploads/2018/09/Agenda_2018.pdf).
- Kapitola: Česká zahraniční politika dnes, Agenda pro českou zahraniční politiku 2019 (Kolektiv autorů), online: http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2019/10/agenda2019_CZE_oprava.pdf

13.10.

Seminář

Dílčí téma koncepce: preambule, hodnoty, cíle, zájmy, světový politický kontext

20.10.

Přednáška

Československá diplomacie po pádu železné opony po rozpad ČSSR

Počátky integrace do západních struktur

Povinná literatura:

- Šedivý, J.: Velvyslancem u Eiffelovy věže 1990-1994 : (Praha - Paříž v zahraniční politice). Praha : Mladá fronta (k dispozici v ISu).
- Kapitola 3: Základní výzvy československé diplomacie v letech 1990–1992 (in Kořan, Michal (2013). *Česká zahraniční politika*. Brno: Masarykova univerzita
- Dienstbier, Jiří: My a svět (Mezinárodní politika, ÚMV)
- Kapitoly: 6 - Česká republika na cestě k zajištění bezpečnosti integrace do NATO / 7 - Návrat do Evropy – pouze strany 80 – 85 (in Kořan, Michal (2013). *Česká zahraniční politika*. Brno: Masarykova univerzita)

27.10.

Přednáška

Německo a Rakousko v české zahraniční politice: od vyrovnávání s minulostí k

(multilaterální) spolupráci

Visegrádská spolupráce, Slovensko, Polsko a Maďarsko: od útěku „z východu“ přes

významnému partnerství k evropskému kverulantství?*Povinná literatura:*

Povinná literatura:

- Handl, V. – Kunštát, M. Střední Evropa v zahraniční politice České republiky (Praha: ÚMV)
- Kořan, M. The Visegrad Group on the Threshold of Its Third Decade: A Central European Hub? In Drulák, P. – Šabič, Z. (eds.) *Regional and International Relations of Central Europe* London, New York: Palgrave (k dispozici v ISu).
- Kořan, M., Dostál, V.: (2017): Visegrádská skupina, Polsko, Slovensko a Rakousko v české zahraniční politice, in *Česká zahraniční politika v roce 2016: Analýza ÚMV* (k

dispozici v elektronické verzi on-line na webových stránkách Ústavu mezinárodních vztahů.

3.11.

Seminář

Dílčí téma koncepce: Vztahy se sousedy a středoevropská regionální politika

10.11.

Přednáška

Spojené státy americké v české zahraniční politice – klíčová témata

Povinná literatura:

- Havel, Václav (21. 2. 1990). Projev prezidenta Václava Havla pro obě sněmovny Kongresu USA.
- Kramer, David J. (2010). Resetting U.S.–Russian Relations: It Takes Two. *The Washington Quarterly*, s. 61-79
- Kapitola 8 – Spojené státy v české zahraniční politice, in Kořan, Michal (2013). *Česká zahraniční politika*. Brno: Masarykova univerzita
- Suchý, Petr (2001). *Zahraníční politika USA v devadesátých letech dvacátého století*. 1. vyd. Brno: MPÚ, s. 41-46.

24.11

Seminář

Dílčí téma koncepce: Vztahy s velmocemi (USA a Čína)

1.12.

Přednáška

Ruská federace v české zahraniční politice od 90. let 20. století do současnosti

Povinná literatura:

- Kotyk, Václav (1997): Česko-ruské vztahy v kontextu středoevropské politiky Ruska. *Mezinárodní vztahy*, č. 2., s. 22-30.

- Reiman, Michal (2004): Rusko v české politice po roce 1989. In: Pick, O., Handl, V. (eds.). Zahraniční politika České republiky 1993-2004. Úspěchy, problémy a perspektivy. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 109-113.
- Kapitola 9 – Rusko v české zahraniční politice (Kořan, Michal (2013). Česká zahraniční politika. Brno: Masarykova univerzita)
- Kuchyňková, Petra (2009). Rusko v české zahraniční politice. In: Kořan, M. (ed.). Česká zahraniční politika v roce 2008. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 190-206.
- Kuchyňková, Petra (2015). Rusko v české zahraniční politice. In: Kořan, M. (ed.). Česká zahraniční politika v roce 2014. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- Havlíček, Pavel a Lebduška, Michal (2019). Východní Evropa. In: Borčany, V. a Dostál, V. (eds.). Agenda pro českou zahraniční politiku 2018. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky.

8.12.

Seminář

Dílčí téma koncepce: Vztahy s Ruskem a východní Evropou

15.12.

Přednáška

Hospodářský a multilaterální rozměr české zahraniční politiky

Energetika v české zahraniční politice

Povinná literatura:

- Kořan, M Česká republika v mezinárodních organizacích (výňatek z knihy)
- Zemanová, Š. – Machoň, M: (2018): The Economic Dimension of the Czech Foreign Policy, online: https://www.dokumenty-iir.cz/CZP/2017_EN/14.pdf
- Blažek, J: Multilaterální rozměr ČZP, online: https://www.dokumenty-iir.cz/Knihy/Rocenka_2016_kapitoly/Kapitola%2014%20Multilateraln%C3%AD%20rozmer.pdf

22.12.

Čtecí týden

5.1.

Seminář

Dílčí téma koncepce: Bezpečnostní a obranný rozměr ČZP

12.1.

Přednáška

Česká stopa v Bruselu, bruselská stopa v ČR

Bezpečnostně-obranný rozměr ČZP

Hodnoty a budoucí výzvy

Povinná literatura:

Ditrych, O. – Eichler, J. Bezpečnostní rozměr české zahraniční politiky (Česká zahraniční politika v roce 2015: Analýza ÚMV) <https://www.dokumenty-iir.cz/CZP/2016/Kapitola%204%20Bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20rozm%C4%9Br.pdf>

Kapitola 10 – Obranný a bezpečnostní rozměr ČZP in Kořan, Michal (2013). *Česká zahraniční politika*. Brno: Masarykova univerzita

Kapitola 7 Návrat do Evropy (pouze strany 85 – 95) in Kořan, Michal (2013). *Česká zahraniční politika*. Brno: Masarykova univerzita

Důležité upozornění k podvodnému plnění studijních povinností

Výuka na FSS MU předpokládá, že studenti znají studijní předpisy a že se nedopouštějí podvodného plnění studijních povinností, zejména opisování u zkoušek a plagiátorství, tedy vydávání cizích myšlenek za vlastní a přebírání myšlenek jiných autorů bez uvedení autorství. Plagiátorství patří k nejzávažnějším etickým proviněním v akademickém prostředí, popírá poslání univerzity i smysl studia. Z právního hlediska je plagiátorství krádeží cizího duševního vlastnictví.

Podvodné plnění studijních povinností nemůže být za žádných okolností na FSS tolerováno. Každý případ podvodného chování bude trestán nejpřísnější sankcí, a to **nepodmínečným vyloučením ze studia**. Studentům doporučujeme co nejdůkladněji se seznámit s problémem plagiátorství a se způsoby, jak se mu vyhnout.

